

TÜRKİYE’DE LİSANSLI DEPOCULUK SİSTEMİNİN FINDIK SEKTÖRÜ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

ÖZGE CAN NİYAZ

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
Ziraat Fakültesi, Tarım Ekonomisi Bölümü
Araş. Gör.
E-posta: ozgecanniyaz@gmail.com

BERKAY KESKİN

Ege Üniversitesi
Ziraat Fakültesi, Tarım Ekonomisi Bölümü
Araş. Gör.
E-posta: berkay.keskin@ege.edu.tr

KEREM SAVRAN

T.C. Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı
Zeytincilik Araştırma İstasyonu
Ziraat Mühendisi
E-posta: mksavran@zae.gov.tr

DUYGU TOSUN

Ege Üniversitesi
Ziraat Fakültesi, Tarım Ekonomisi Bölümü
Araş. Gör.
E-posta: duygu.tosun@ege.edu.tr

NEVİN DEMİRBAŞ

Ege Üniversitesi
Ziraat Fakültesi, Tarım Ekonomisi Bölümü
Prof. Dr.
E-posta: nevin.demirbas@ege.edu.tr

Özet

Türkiye, dünya fındık üretimi ve ihracatında birinci sıradadır. 2007/2009 yılları ortalamasına göre, dünya fındık üretiminin % 69.3’ü ve ihracat değerinin %

69.9'u Türkiye tarafından gerçekleştirilmiştir ve tarımsal ürün ihracat gelirinin yaklaşık %8'i fındıktan sağlanmaktadır.

Fındıkta; üretim, depolama ve pazarlama politikalarındaki isabetsizlikler nedeniyle bazı yıllar arz fazlalıkları, fiyat istikrarsızlıkları ve önemli miktarda stoklar ortaya çıkabilmektedir. Türkiye'nin fındık üretim ve ihracatında liderliğini sürdürebilmesi açısından lisanslı depoculuk sisteminin etkin bir şekilde işletilebilmesi önemlidir. Mevcut üretim ve pazarlama sisteminin aksayan yönlerini telafi etme fırsatını sunan sistemin, bazı yasal ve altyapı sorunları bulunmaktadır. Bu çalışmanın amacı, fındığın ve lisanslı depoculuk sisteminin çeşitli yönlerden değerlendirilmesidir.

Anahtar Kelimeler: *Türkiye, Fındık, Lisanslı Depoculuk Sistemi, Ürün İhtisas Borsaları.*

Alan Tanımı: İşletme (İşletme Ekonomisi)

THE ANALYSIS OF THE RECEIPT WAREHOUSE SYSTEM IN TURKEY WITH REGARD TO NUT SECTOR

Abstract

Turkey has the first place in the hazelnut production and exportation in the world. According to the average of 2007/2009 years, 69.3% of the world hazelnut production and 69.9 % of the world hazelnut exportation is provided by Turkey, and also 8 % of the exportation value of agricultural products is provided by hazelnut.

Due to misses policies of the product related to the production, storage and marketing, supply surplus, price instability and stocks might occur in some years. It is important that the warehouse receipt system can effectively operate to sustain Turkey's leadership in hazelnut production and exportation. The system that providing options to solve problems of the current production and marketing system has some legal and structural problems. The aim of this study is to review of various aspects of Warehouse Receipt System and nuts which are traditional agriculture product of Turkey.

Keywords: *Turkey, Hazelnut, Warehouse Receipt Systems, Specialist Stock Exchanges*

JEL Code: A10

1. GİRİŞ

Türkiye fındık üretim ve ihracatında dünya birincisidir (İTO, 2006). Bununla birlikte, fındık üretim ve pazarlamasında bazı sorunlar mevcuttur. Sektörde arz fazlalıklarının engellenmesi, fiyatın serbest piyasa koşullarında oluşması, ürünün kalite ve standartlara uygun olma zorunluluğu, sigortalanması, oluşan risklerin borsa tarafından tazmin edilmesi, üreticinin ürün senetleri karşılığında kredi çekebilme olanağı, ihracatçının fiyat değişimlerinden korunabilmesi, sanayicinin hammaddeye istediği zaman ulaşabilmesi gibi birçok konuda lisanslı depoculuk sistemi (LDS) önemli bir role sahiptir (FKA, 2011). LDS'nin avantajları ile üretimde lider olan Türkiye'nin, fındık sektöründeki pazarlama ve depolama sorunlarını çözebileceği öngörülmektedir (Karabaş ve Gürler, 2010: 202). Ayrıca devletin depolama maliyetlerini azaltarak, özel sektörü daha etkin hale getirecek olan bu sistem; fındık kalitesi ve fiyatı, üretici, sanayici, ihracatçı ve tüketici açısından da önemlidir. LDS; entegre çalıştığı ürün ihtisas borsalarının (ÜİB) gelişimi, zirai ürünlerde ticareti şeffaflaştırma ve ürün satışını erteleyebilme açısından da büyük öneme sahiptir (Coulter ve Onumah, 2002: 326).

Bu çalışmanın amacı, LDS'nin işleyişini, fındık sektöründe uygulanabilirliğini, avantajlarını ve gelişimi önünde duran engelleri tartışmaktır.

2. TÜRKİYE'DE FINDIK SEKTÖRÜNÜN MEVCUT DURUMU

Fındık, Türkiye'de stratejik öneme sahip olan bir tarım ürünüdür. 2007/2009 yılları ortalamasına göre, dünya fındık üretiminin % 69.3'ü ve dünya fındık ihracat değerinin % 69.9'u Türkiye tarafından gerçekleştirilmiştir (FAO, 2011).

Türkiye'de fındık üretimi yıllar itibariyle dalgalanma göstermektedir. Uygulanan yanlış tarım politikaları nedeniyle fındık arzında önemli fazlalıklar da oluşabilmektedir. Nitekim 2008 yılındaki 801 bin tonluk fındık üretimine karşılık, 228 bin tonluk ihracat ve 54 bin tonluk iç tüketim gerçekleşmiştir. Aynı yıl fındıkta kendine yeterlilik düzeyi yaklaşık % 1475 olmuştur. Fındık üretimi 2010 yılında 600 bin ton, ihracatı ise 252 bin ton olarak gerçekleşmiştir. 2008/2010 yılları ortalamasına göre, ihraç edilen fındığın % 75.5'i AB ülkeleri tarafından satın alınmıştır (Fiskobirlik, 2011).

3. LİSANSLI DEPOCULUK SİSTEMİNİN İŞLEYİŞİ ve TÜRKİYE'DE LİSANSLI DEPOCULUK SİSTEMİYLE İLGİLİ GELİŞMELER

LDS ve ticaret borsaları (ürün ihtisas borsaları) entegre çalışan sistemlerdir. Tarım ürünlerinde görülen fiyat dalgalanmalarının üretici, sanayici ve bu ürünlerin ticareti ile uğraşan kesimin üzerinde yaratacağı fiyat riskini en aza indirebilmek ve

kendilerini koruma altına alabilmek “Futures Kontratlar” ile mümkün olabilmektedir (Erbay, 2007: 40).

Türkiye'nin ilk vadeli işlemler borsası 19 Ekim 2001 tarihli Bakanlar Kurulu kararı ile İzmir'de kurulmuştur (Adalet Bakanlığı, 2001; Saygılıer, 2009: 9). Türkiye'de AB uyum sürecinde uygulamaya konulan yapısal reformlar ve düzenlemeler çerçevesinde, mevzuat altyapısı tamamlanan “Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Kanunu” (TÜLDK) 17 Şubat 2005 tarihinde yürürlüğe girmiştir (ZMO, 2005; Karabaş ve Gürler, 2010: 206). 5300 Sayılı Kanunu'nun yürürlüğe girmesiyle beraber bu kanuna istinaden, uygulamaya yönelik olarak bugüne kadar 8 adet yönetmelik çıkarılmıştır (Adalet Bakanlığı, 2005; Hukuki Mevzuat, 2005; Adalet Bakanlığı, 2006; Hukuki Mevzuat, 2010).

Türkiye'de ilk lisanslı depo Toprak Mahsulleri Ofisi ve Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği'nin öncülüğünde 26 Şubat 2010 tarihinde, “TMO- TOBB Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Anonim Şirketi” ismiyle Ankara'nın Polatlı ilçesine bağlı Üçpınar köyünde 40.000 tonluk kapasiteyle kurulmuştur (PTB, 2011). Şirket 12/07/2011 tarihi itibarıyla lisans alarak hizmet vermeye başlamıştır (İTGM, 2011). Bir diğer lisanslı depo ise İzmir Ticaret Borsası (İTB) önderliğinde kurulan 19 ortaklı “Ege Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk A.Ş.” (ELİDAŞ) olmuştur.

ELİDAŞ'ın kuruluş çalışmaları 2011 yılı başında tamamlanmış ve faaliyet izni almak amacıyla organizasyon ve altyapı çalışmaları (depoların ve laboratuvar sisteminin kurulması, bilgi işlem altyapısının hazırlanması vb.) hızlı bir şekilde devam etmektedir. Şirketin başlangıçta pamuk depolama faaliyeti gerçekleştirmesi planlanırken, gelişmelere göre başka tarımsal ürünler için de çalışmalar yapılacaktır. Şirketin faaliyetine pamukta başlamasının temel nedeni, pamuğun standardizasyon konusunda diğer tarımsal ürünlere göre daha avantajlı olması ve İTB'nin spot pamuk ticaretinin merkezi olmasıdır (İTB, 2011). 2011 yılı itibarıyla yedi adet lisanslı depo işletmesi kuruluş izni almış iken; bunlardan sadece bir tanesi faaliyet izni (lisans) alabilmiştir (İTGM, 2011).

4. TÜRKİYE'DE LİSANSLI DEPOCULUK SİSTEMİNİN FINDIK SEKTÖRÜ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

4.1. Fındık Üreticisi ve Tüketicisi Açısından Değerlendirme

Periyodisite gösteren bu üründe, üretimin yoğun olduğu yıllarda arz fazlalığı, fiyatların düşmesine neden olup, beklenen geliri düşürmektedir (Vural, 2008: 61). Arz fazlasının ürünün uygun koşullarda depolanarak, piyasaya sürülmesine ve

stoklanacak malın önceden planlanmasına izin veren LDS, bu sorunu azaltabilecektir. Ayrıca üreticiler lisanslı depolardan alınan ürün senetleriyle ilerideki piyasa durumunu tahmin edebilme ve uygun koşullarda kredi temin edebilme olanağına da sahip olabilmektedirler (Erbay, 2007: 79; Saran ve ark., 2005: 24).

Fiyat dalgalanmalarının önüne geçmeyi hedefleyen lisanslı depoculuk uygulamaları sonucunda tüketici ürüne istikrarlı bir fiyattan ulaşabilme olanağı bulabilecek ve fiyat dalgalanmalarından korunmuş olacaktır (Karabaş ve Gürler, 2010: 205). Ürün düzenli olarak stoklanacağı için tüketici yılın her zamanı istediği kalitede ürüne ulaşabilecektir.

4.2. Ürün Fiyatı ve Kalite Açısından Değerlendirme

Sistem ürünlerin kalitelerine göre sınıflandırılmasını gerekli kıldığından kaliteye göre fiyat oluşmaktadır. Buna göre, kaliteli ve standartlara uygun üretim yapan üreticiler daha iyi gelir elde ederken, diğer üreticiler de kaliteli üretime teşvik edilmektedir (STB, 2011). Lisanslı depo kullanımıyla tarımsal ürünlerde geleceğe dönük vadeli fiyatlarda uzlaşma olanağının doğduğu ve bu sürecin piyasanın önünü görebilmesi ve riski azaltması bakımından büyük önem taşıdığı belirtilmektedir (Saran ve ark., 2005: 6). Üreticiler; ürünlerini güvenli, sigortalı ve sağlıklı koşullarda muhafaza etme olanağı bulacağından kalite sorununun önüne geçilebilecektir (Karabaş ve Gürler, 2010: 202). Ürünün kalite ve standartlara uygun olması, iç ve dış piyasada değerinin artmasına yol açacaktır. Sistem, tarıma dayalı sanayiye kaliteli hammadde sağlamayı da mümkün kılacaktır.

4.3. Tüccar, İhracatçı ve Sanayici Açısından Değerlendirme

Lisanslı depolara gelen ürünün kalite özelliklerine göre sınıflandırılması, üreticileri kaliteli üretime teşvik edecektir. Ayrıca, lisanslı depolarda ürünlerin özellikleri dikkate alınarak uygun koşullarda muhafaza edilmesi sağlandığı için, tüccarın kaliteli ürüne ihtiyaç duyduğu zamanda ulaşabilmesi de sağlanmış olacaktır. Böylelikle tüccar kaliteli ürünü hasat sezonu dışında da temin edebilecektir. Sistemin tüccar açısından diğer bir yararı stoklama maliyetlerinin azaltılması yönündedir. Lisanslı depoların kurulması ile tüccar ürünü hasat zamanında alıp depolamak zorunda kalmayacaktır. Üreticilerden doğrudan ya da ÜİB'ları aracılığıyla alacakları makbuz senetleriyle ihtiyaç duyulduğunda fındık temin edebileceklerdir. Tüccar açısından diğer bir avantaj ise elinde bulundurduğu makbuz senetlerini teminat göstermek suretiyle kredi alabilmesidir (Karabaş ve Gürler, 2010: 200).

Arzın fazla olduğu yıllarda fındığın lisanslı depolarda muhafazası ve depolanması sağlanarak ihracat talebin yoğun olduğu dönemlerde yapılabilir. Böylelikle daha fazla döviz getirisi; ihracatçı ve üreticiye de kazanç sağlanabilecektir.

Türkiye’de fındık ihracatının artırılması düzgün bir pazarlama yapısının oluşturulması ile mümkün olacaktır. Bu noktada fındıkta ÜİB’lerinin oluşturulması önemlidir. Çünkü lisanslı depolarda kalite özelliklerine göre sınıflandırılmış fındık, ÜİB’lerinde satışa sunulabilmektedir.

Fındık %80 oranında çikolata sanayiinde, %10-12 oranında pastacılık, bisküvi ve unlu mamuller sektöründe ve %3-4 oranında çerez olarak, kalanı ise dondurma sektöründe ve yağ sanayiinde kullanılmaktadır (FAİ, 2010). Fındığın sözü edilen sanayilerde önemli bir kullanımının olması, sanayiciye istenilen kalite ve miktarda hammadde sağlaması bakımından LDS’yi oldukça önemli hale getirmektedir.

Lisanslı depoların faaliyete geçmesi ile çiftçi açısından depolama problemi ortadan kalkacağı gibi sanayiciler için de stokta garanti unsuru tesis edilmiş olacaktır (Taşkesen ve Kaban, 2009: 18). Bu şekilde sanayici depo kurma maliyetinden kurtularak en yakın lisanslı depoyu kullanabilecektir (Karabaş ve Gürler, 2010: 204). Yine LDS’nin uygulanmasıyla sanayiciler ellerindeki ürün senetleri vasıtasıyla işletmelerin ürün ihtiyacını garanti altına almak yanında bu senetleri teminat olarak kullanarak bankalardan kredi sağlayabileceklerdir. Elleri tutacakları ürün senetleriyle, ileride olası fiyat farklılıklarından korunma olanağı kazanabilecek olan sanayiciler bu şekilde risklerini azalttıkları gibi işletmelerin kâr/zarar durumunu tahmin edebilme imkanı da kazanacaklardır (STB, 2010).

LDS’nin yaygınlaşması fındıkta sık karşılaşılan bir problem olan Aflatoksine karşı önlem olarak da değerlendirilmektedir. LDS Aflatoksin bulaşmamış kaliteli ve sağlıklı fındık arzına etkisiyle hem ihracatçılar hem de sanayiciler açısından oldukça önemli görülmektedir (BBYEGM, 2011).

5. FINDIK SEKTÖRÜNDE LİSANSLI DEPOCULUK SİSTEMİNİN GELİŞİMİ ÖNÜNDE DURAN ENGELLER

Türkiye’de lisanslı depoculuk faaliyetine açılacak depo sayısı yetersizdir. Aynı bölgelerde dahi ürün standardizasyonu sağlanamamıştır. Ayrıca ticaret borsaları da işlevsel değildir. Ürün borsalarının entegre edilemediği bir sistemde, çok sayıda lisanslı deponun kurulması dahi sistemin başarısında yetersiz kalacaktır. Sistemin teknik, hukuki ve bilişim ile ilgili alt yapı sorunları henüz aşılamamıştır. Sistemde makbuz senetlerinin işlem göreceği borsalar

oluşturulamamış, ürün senedi karşılığı kredi sağlayacak bankalar ve ürünü sigorta edecek şirketler ortaya konulamamıştır (Karabaş ve Gürler, 2010: 204).

Teknik ve fiziki altyapı noksanlıklarının yanı sıra, politik altyapının da oluşmaması, LDS'nin gelişimini kısıtlayan en önemli nedenlerdendir (ZMO, 2004).

TÜLDK'nun yürürlüğe girmesine rağmen; geçen süre içerisinde lisanslı depoların kurulmalarında oluşan aksaklıkların yürürlüğe giren mevzuatın sorunlu bir yapıda olduğunu ortaya koyduğu ifade edilmektedir (Günaydın, 2006). 2011 yılı itibariyle Türkiye'de sadece bir tane faal lisanslı depo işletmesinin olması da bu görüşleri destekler niteliktedir.

Uygulamaya konulan Lisanslı Depoculuk Kanunu'nun devlet kontrolünde işleyen ve üreticiye yarar sağlayan ABD örneğinden uzak olarak, kamusal işlevinden soyutlanmış bir şekilde Türkiye'ye adapte edilmesi yasanın önemli eksiklerinden biri olarak gösterilmektedir (Günaydın, 2006). Mevcut yasa ve yönetmeliklerin büyük üreticiye avantaj sağlar nitelikte olması da yasanın bir diğer önemli sorunudur. Fındık üreticilerinin de genellikle küçük üretici niteliği taşıması üreticilerin LSD'den yararlanmasını zorlaştırabilecektir (Uras, 2006).

TÜLDK'nun 3. maddesinde, lisanslı depoculuk hizmetlerine muhatap olacak ürünler "Depolanmaya uygun nitelikteki hububat, bakliyat, pamuk, tütün, fındık, yağlı tohumlar, bitkisel yağlar, şeker gibi standardize edilebilen temel ve işlenmiş tarım ürünleri" olarak tanımlanmaktadır. Sayılan ürünlerde, Türkiye çapında uygulanan ve herkes tarafından kabul gören bir standardizasyon sisteminin bulunmaması sistemin işlemlerini engelleyecek nitelikte bir sorun olarak görülmektedir (ZMO, 2006).

Bir diğer yasal sorun da TÜLDK'nun ve çıkarılan yönetmeliklerin Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'nın kontrol ve denetimine bırakılmasıdır. Kanunun Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'nın kontrol ve denetiminde olması, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'nın teknik bilgi isteyen ve birbirinden çok farklı özellikler gerektiren ürün depolamalarında uzman olmaması nedeniyle sorunlara yol açabilecektir (ZMO, 2006).

6. SONUÇ ve ÖNERİLER

Türkiye'de, fındığın ülke ekonomisinde önemli bir yeri vardır. Uzun yıllar devlet müdahalesiyle şekillenen fındık piyasasında, serbest piyasa koşullarına geçilmiştir. Fındık sektöründe tüm paydaşların mevcut sorunlarını asgariye indirebilecek çözümlerden biri de LDS olarak değerlendirilmektedir.

Küreselleşme hareketleri sonucu rekabet piyasalarında görülen değişimler Türkiye'yi de etkilemektedir. Bu değişimler karşısında ayakta kalabilmek için yeniliklere uyum bir zorunluluktur. LDS gelişmiş ülkelerde yıllardır uygulanan ve olumlu sonuçları gözlenen bir sistemdir. Söz konusu ürün fındık olduğunda borsaların önemi de yadsınamaz hale gelmektedir. LDS'nin gelişmesi, ÜİB'lerini da beraberinde geliştirmektedir. ÜİB'nin gelişmesi ise Türkiye'yi AB müzakere sürecinde tarım ve gıda konularında avantajlı duruma taşıyabilecektir.

LDS'nin Türkiye'de yaygınlaşması ve etkin çalışmasıyla fındıkta ticaret hacminin ve kalitenin artması, arz ve talebin dengelenmesiyle fiyatlarda istikrar beklenmektedir. Bu gelişmeler sonucunda fındık üreticisi, ihracatçısı, sanayicisi, tüketicisi ve ülke ekonomisi önemli avantajlar sağlayabilecektir. Elbette, sistemin katkıları ancak LDS'nin tam olarak hayata geçirilmesi ile mümkündür. Ayrıca, sistemin başarılı bir şekilde uygulanabilmesi için makro ekonomik göstergelerin sağlıklı olması gereği de hatırlanmalıdır.

KAYNAKLAR

Adalet Bakanlığı (2001). *Vadeli İşlem Ve Opsiyon Borsalarının Kuruluş Ve Çalışma Esasları Hakkında Yönetmelik*, <http://www.mevzuat.adalet.gov.tr/html> [İndirme Tarihi: 2.11.2011].

Adalet Bakanlığı (2005). *Lisanslı Depoculuk Tazmin Fonu Yönetmeliği*, <http://www.mevzuat.adalet.gov.tr/html/24566.html>, [İndirme Tarihi: 2.11.2011].

Adalet Bakanlığı (2006). *Fındık Lisanslı Depo Yönetmeliği*, <http://www.mevzuat.adalet.gov.tr/html/27124.html>, [İndirme Tarihi: 2.11.2011].

BBYEGM, (Başbakanlık Basın Yayın ve Enformasyon Gen. Müd.), (2011). <http://www.byegm.gov.tr/dis-basinda/turkiye.asp>, [İndirme Tarihi: 12.11.2011].

Coulter, Jonathan & Gideon Onumah. *The Role Of Warehouse Receipt Systems In Enhanced Commodity Marketing And Rural Livelihoods In Africa*, 2002, Food Policy, 27:319-337.

Erbay, Recep, Lisanslı Depoculuğun ve Teslimata Bağlı İşlemlerin Türkiye Tarım Ürünleri Piyasasına ve Vadeli İşletmelere Olası Etkileri. İTO, İstanbul, 2007.

FAO (2011). <http://www.fao.org>. [İndirme Tarihi: 2.11.2011].

FAİ (Fındık Araştırma İstasyonu) (2010). *Bir Gıda Olarak Fındığın Değeri*, <http://www.fae.gov.tr/MenuDetay.asp>, [İndirme Tarihi: 2.11.2011].

Fırat Kalkınma Ajansı (2011). *Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Araştırma Raporu*,

<http://fka.org.tr/ContentDownload/TARIMÜRÜNLERİ%20LİSANSLI%20DEPOCULUK%20RAPORU.pdf>, [İndirme Tarihi: 2.11.2011].

Fiskobirlik (2011). *İhracat Rakamları*, <http://www.fiskobirlik.org.tr>, [İndirme Tarihi: 1.11.2011].

Günaydın, Gökhan (2006). *Fındık Nereye Gidiyor- Lisanslı Depoculuk Kurtuluş Mu?*, <http://www.tumgazeteler.com/?a=1644112>, [İndirme Tarihi: 12.11.2011].

Hukuki Mevzuat (2005). *Elektronik Ürün Senedi Yönetmeliği, Hububat, Baklagiller ve Yağlı Tohumlar Lisanslı Depo Yönetmeliği ve Pamuk Lisanslı Depo Yönetmeliği*, <http://www.hukukimevzuat.com>, [İndirme Tarihi: 12.11.2011].

Hukuki Mevzuat (2010). *Zeytin Lisanslı Depo Yönetmeliği*, <http://www.hukukimevzuat.com>, [İndirme Tarihi: 12.11.2011].

Hukuki Mevzuat (2010). *Zeytinyağı Lisanslı Depo Yönetmeliği*, <http://www.hukukimevzuat.com>, [İndirme Tarihi: 12.11.2011].

İTGM (İç Ticaret Genel Müdürlüğü) (2011). *Lisanslı Depo İşletmeleri*, <http://www.icticaret.gov.tr/Default.asp>, [İndirme Tarihi: 12.11.2011].

İTO (İstanbul Ticaret Odası) (2006). *Fındık Sektör Araştırması*, <http://www.ito.org.tr/Dokuman/Sektor/1-33.pdf>, [İndirme Tarihi: 12.11.2011].

İTB (İzmir Ticaret Borsası) (2011). *İzmir Ticaret Borsası Tarafından Yürütülen Projeler*, <http://www.itb.org.tr/tr/yeniProje.asp>, [İndirme Tarihi: 04.11.2011].

Karabaş, Selma & A. Zafer Gürler. *Lisanslı Depoculuk Sisteminin İşleyişi ve Türkiye'de Uygulanabilirliği*, Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi. 1, 2010, 196-210.

Polatlı Ticaret Borsası (2011). *Lisanslı Depoculuğun Geleceği TOBB'da Masaya Yatırıldı*, <http://www.polatliborsa.org.tr/tr/Haberler/Haberler26.htm> [İndirme Tarihi: 13.11.2011].

STB (Sanayi ve Ticaret Bakanlığı) (2010). *2009 Yılı Faaliyet Raporu*, <http://www.sanayi.gov.tr/Files/Documents/sanayi-ve-ticaret-bakanli-28042010135534.pdf> [İndirme Tarihi: 13.11.2011].

STB (Sanayi ve Ticaret Bakanlığı). *Lisanslı Depoculuk ve Ürün İhtisas Borsacılığı Sistemi*, Antalya, 2011.

Saran, Prashant & Smt Shilpa Kumar & S.M.Mehta & K. Unnikrishnan &P.S. Bindra & Arun Kaul & Anupam Mishra & T. Vilasachandran & K.J. Taori & R.K. Bansal & M.K. Samantaray. *Report Of The Working Group On Warehouse Receipts And Commodity Futures, Department Reserve Bank Of India, Mumbai. 2005.*

Saygılılar, Gökçe. *İzmir Pamuk Borsasının Etkinleşememe ve Gelişememe Nedenleri, Çözüm Önerileri*, (Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, 2009.

Taşkesen, Mustafa & Ali Kaban (2009). *20 Soruda Fındık*,

<http://www.ordu.gov.tr/tr/index.php>. [İndirme Tarihi: 29.10.2011].

Uras, Güngör (2006). *Lisanslı Depocular*,

<http://www.milliyet.com.tr/2006/08/21/yazar/uras.html> [İndirme Tarihi: 6.11.2011].

Vural Albayrak, Mediha Müjge *Fındıkta Destek Politikalarındaki Değişimin Üretici Üzerindeki Etkisi*, (Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Teorisi Anabilim Dalı, 2008, 96.

ZMO (Ziraat Mühendisleri Odası) (2004). *Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Kanunu Tasarısı'na İlişkin ZMO'nun Görüşleri*, http://www.zmo.org.tr/genel/bizden_detay.php. [İndirme Tarihi: 12.11.2011].

ZMO (Ziraat Mühendisleri Odası) (2005). *5300 Sayılı Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Kanunu*, http://www.zmo.org.tr/mevzuat/mevzuat_detay.php. [İndirme Tarihi: 12.11.2011].

ZMO (Ziraat Mühendisleri Odası) (2006). *2004-2006 Çalışma Raporu*, http://www.zmo.org.tr/resimler/ekler/f1b5754061ebbd4_ek.pdf. [İndirme Tarihi: 28.10.2011].